

ÚT AZ OLTÁR FELÉ

IRTA

KOVÁCS SÁNDOR

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

ÚT AZ OLTÁR FELÉ

IRTA

KOVÁCS SÁNDOR

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST

Nihil obstat. Dr. Nicolaus Töttösy, censor dioecesanus. Nr. 3545/1941. Imprimatur.
Strigonii die 24. Maii 1941. Dr. Joannes Drahos, vicarius generalis.

Stephoneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

ERRŐL VAN SZÓ!

A Szentírás nagyszerű alakjainak tagadhatatlanul egyik legérdekesebbje Tamás apostol. Ahogyan a szó-lás-mondás elnevezte őt: a hitetlen Tamás. Hibás a jelző, mert nem volt ő hitetlen, csak megingott kissé.

Szerette az Úr Jézust nagyon. Isteni ajkának gyönyö-ző igéit egész lelkével szűrte s közelségének boldogító érzete szívének legtisztább öröme volt. De az első nagycsütörtök éjszakájának eseményei nem sejtett erővel hullottak lelkére.

A Mestert elfogják!... Megkötözik!... Viszik egyik hatóságtól a másikhoz, s közben repülnek feléje gúny-szavak, ütlegek, szidalmak. Adnak rá bíborveres pa-lástot, kezébe nád vesszőt királyi pálcának, fejére tö-visből font koronát, — hiszen királynak mondotta ma-gát, mindez tehát joggal megilleti... És Ő ezt tűri! Szava sincsen rá, nem tesz ellene egyetlen elhárító mozdulatot, nem kér irgalmat, szemében is csak a vég-telen megalázkodás tört fénye csillog; nem is szisszen fel s haragos egének villámaival nem sujt gyalázói közé. Ki érti ezt?!

Vállára rakják a keresztet, vitetik vele a Kálváriára s ott elébe lép a Kalapácsos Ember!... Most találko-znak először! Most Őt akarja elvenni a világ proletár-jaitól, ezentúl, ezer esztendőkön által, a világ proletár-jait akarja elvenni Ötőle. Lelkén keresztülhasít egy szörnyű gondolat, egyszerre látja az elhullott lelkeket,

akiket ez a kalapács szédít a kárhozatba; — s most mégis megalázkodik s engedelmesen nyújtja meggyötört tagjait, hogy szegezze által. Vállal mindent, a meggyalázó halálnem minden szégyenét, s amikor „lehajtván fejét, kiadja lelkét”, — ebben a Tamásban is felcsuklik az emmauszi út vándorainak keserű csalódása: mi pedig reménylők, hogy megváltja Izraelt s most, íme, sírbaszáll...

Hová tűnt el Tamás az első nagypéntek gyalázata után, nem tudni, de a feltámadt Krisztus első megjelenésén nem volt ott. Apostoltársai ujságolják neki: Tamás, láttuk az Urat! — ő pedig a csalódott emberek kételkedésével, tétován ingatja fejét: nem hiszem! Mondják néki a szentasszonyok: Tamás, feltámadt az Úr! — erre sincs több szava, csak ennyi: nem hiszem. De valami már éledez lelkében, mert kisvártatva hozzáteszi: ha megtapintom kezén a liggatások helyét s oldala sebének nyílásába ujjam bebocsátom, akkor igen, — hiszek erősen és boldogan!...

S az első húsvét nyolcadnapján újra megjelent az Úr tanítványainak. Ekkor már Tamás is ott volt. Egy-szercsak: ajtó se nyílt, ablak se zörrent, Krisztus ott-termett köztük. Tamás tekintete úgy tapadt reá, mint-ha fel akarta volna szívni a szemével az imádott Mestert. Csakhogy még egyszer láthatja! S az Úr Jézus menten őt szólítá: Tamás jöjj ide, bocsásd ujjadat oldalam sebébe, tapintsad kezemen a liggatások helyét s ne légy hitetlen, hanem hívő! Tamásban erre összeomlott minden! Az ágaskodó kételkedés eltűnt egy szempillantás alatt s ajkára szökött a megsemmisült hitetlenség csudálkozó, alázatos, hálálkodó, izzó sóhajta: én Uram és én Istenem!... Minthacsak ezt mondotta volna: ekkora csudára, kishitűségem ekkora megszégyenítésére s ilyen tökéletes, isteni és édes feloldására embernek szava nem lehet: itt le kell om-lani s porbahullva csókolni lábodat!...

Ki hinné, hogy Tamásnak ez az édes megaláztatása másokkal is megismétlődött? Sőt megismétlődik napjainkban is; — s öröm bevallani, hogy megismétlődött e sorok írójával is, meg még annyi más ifjúval, akik valamikor odatértünk egy jóságos püspök elé, hogy megható és mélyértelmű szertartások közepébe szőtt néma kézfeltétellel felszenteljen bennünket Krisztus papjaivá. Nekünk sem lehetett és nem is volt erre más szavunk, csak az elomló csudálkozása, csak az, amit újmisésképeknek homlokára oda is nyomtatott egy fiatal paptárs: én Uram és én Istenem! A mi lelkünkben is ez szakadt fel: mi történt énvelem, hogy éppen engemet választottál és tettél papoddá!? ekkora csudára, ilyen nagy és magasztos hívásra és küldetésre nincs és nem is lehet mást tenni, csak porbámulni és könnyektől harmatos szemmel hálálkodni!...

Valljuk meg őszintén, hogy ez az elomló, néma csudálkozás még sokkal több lélekből felfakadhatna, ha különböző behatások folytán sokan el nem riadnának az oltár szolgálása iránti szándéktól. Mert az a való helyzet, hogy sok derék ifjú lelkében eltokosodik a papi hivatás, hiszen a jó Isten sokkal több lelket választ ki a papi hatalommal való telítődésre, mint amennyi a papszentelés tényében csakugyan telítődik is.

Érdemes ezen elgondolkodni s elgondolkodni istenes lélek sugallta elmélyedéssel, — nem felejtván el komoly és lelkiismeretes vezetők, aggódó főpásztorok nem is titkolt panaszkodását azon, hogy — remélhetőleg átmenetileg — egyre kevesebb azoknak az ifjaknak a száma, akik rálépnének az oltár felé vezető útra. Nagyon is helyénvaló és bizonyára nem céltalan dolog, ha beszélünk erről a kérdésről, magáról a papi hivatásról, egyszerűbben szólva: az egyházi rend szentségéről. Egyenesen és őszintén, bátran és komolyan, nem hallgatva el úgynevezett kényes pontokat

sem, hogy szülők is, meg eligazítást váró, tanácstalanság bizonytalanságában tiptródó ifjak is halljanak szót arról, mi a kötelességük, ha papi hivatás sarjadásának jelei mutatkoznak s magukat érdektelennek vélt egyéb tényezők is hallják meg már egyszer, mennyire kötelessége mindenkinek papi hivatások fakadásán munkálkodni.

Az aratás nagy...

Nem szabad elfelejteni az Úr Jézus szépséges ígét, amelyekkel egyszerűen és mégis utánozhatatlan tömörséggel meghatározta a való helyzetet: az aratás nagy, de a munkás kevés; kérjétek azért az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába. Ennek a krisztusi szándéknak szellemében cselekedett legutóbb XI. Pius pápa, amikor egész körlevelet szentelt a krisztusi papság nagy gondolatának s ennek a gondolatnak szolgálata vezette az Actio Catholica magyarországi vezetőségét, amikor nem is olyan régen imahadjáratot indított meg az aratás Urához, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába.

Az aratás csakugyan nagy!

Az üdvösséget szomjúhozó emberek irdatlan tömege sóvárog pap után. Talán nem is tudják nevén nevezni, de él bennük és gyötri őket a lélek nagy hiányérzete s szinte elepednek a Krisztus után való vágyakozásban. Hogy a gépek szirénahangját szelidítse és szépítse meg a harangok zúgása, a villamosreflektorok árnyékában tenyésző erkölcsi sötétségre vessen egy kis fényt az örökmécs imbolygó lángjának vibráló égése s a füstölgő szén és a porló benzin lélegzetállító illatát ellensúlyozza a templomi áhítat és a tömjénfüst. Milliók alusszák a pogányság vagy az eldurvult lelkiismeret bűnbe szédült álmát. Mikor fogja ezt az álmod megzavarni annak a világraszóló nagy tettnek, az egyetlen óriási szenzációnak híre, amelynek hallatára

megreszket még a kifeszített égboltozat is, hogy az Ige testté lön, és miköztünk lakozék!?

Milyen nagy a magyar aratás! Milyen igaz beszéd a költő szava: Sík a pusztá, sem halma, sem erdeje, sugármagas a toronynak teteje; sugár torony kilátszik a pusztába..., de hiába harangoznak benne pünköstit első napjára, — magyar szívek mélyéről feltör az őszinte vallomás: imádkoznék, de nem tudok, hiába... Mindenütt mondhatatlan lelki inség s nincsen, aki bárázdát szántson a lelkek ugarában!

Nincs pap! S milyen keveset is tudnak egyesek a papirendről! Nem is érdekli az embereket, hiszen legtöbben egy külön világnak tartják. Ha válaszolni kellene a katekizmus régenhallott kérdésére, hogy mi az egyházi rend? — vajjon hányan tudnák megmondani a helyes meghatározást, hogy *az egyházi rend szentség, amellyel azokat, akiket Isten az Ő szolgálatára rendelt, papokká szentelik, hogy szent hivatalukhoz lelki hatalmat és kegyelmet nyerjenek Istentől!*? Talán nem túlzás, hogy az iskolásgyermek kivételével kevesen volnának, akik pontosan emlékeznének még erre!

Azok a papok!...

Aki nem viseli a klérus fekete köntösét, annak nemigen van fogalma róla, mennyi gyűlölködő és szánakozó, vagy lesajnáló és gúnyos, sanda és kritizáló tekintet kíséri a reverendát egy-egy nagyváros nyilvános terein. Sokszor maguk a papok sem tudják, milyen gyilkos tekintetek lövelnek feléjük. Tekintetek, amelyekből kimosolyog egy gúnyban fűrésztött kérdés: mit is akarnak és mit is mozognak ezek a „feketék” a föld hátán!? Mi papok bizony gyakran úgy vagyunk vele, hogy egész nap kezünkben kellene tartanunk a kalapunkat, alázatosan mentegetőzve előre is, hátra is, jobbra is, balra is, emeletre fel, pinceoduba le: ne

haragudjék, uram; bocsánat, asszonyom; elnézést, kisasszonykám; irgalmat, vattázottvállú fiatalúr, hogy én is létezem, és villamoson utazom, méghozzá reverendában, amely oly kellemetlen módon emlékezteti önt törvényre, parancsra, lélekre, Istenre, számadásra, túlvilágra, vallási kötelességekre.

Ahol azonban eleven a hit és virágzik a vallásos élet, ott a papot más szemmel kísérik. A pap értékelése egyenes arányban áll a vallás őszinte értékelésével. Azért kell hangsúlyozni, hogy őszinte értékelésével, mert újabban kerülnek tényezők, akik nagyban hangoztatják a vallás értékelését, kivált hangoztatják nyilvánosan, vagy papi asztalok mellett, püspöki fogadószobákban, ugyanakkor pedig mindent megtesznek az egyháziak elnémítására, vagy lehalkítására és elszigetelésére, — annak élénk bizonyságául, hogy korántsem oly nagy és őszinte bennök a vallás értékelése, mint azt szemforgató alakoskodásból hitetni akarják. Milyen indítóokai vannak az ilyen hitetésnek, arról most hallgassunk, de nem egyszer megapapul mögötte a sekélyes keresztényi érzület szomorú ténye, meg a minden korban divatban levő kétszínűsködés, vagy az alibiigazolás szükségességének érzete.

A vallásilag művelt s hitében ép és ingathatatlan ember azonban tisztában van a papság küldetésével és hivatásával. Az ilyen tudja nagyon jól, hogy a klérus a Megváltó választott légiója, élgárda, amely homlokán a Magasságbelinek eltörölhetetlen jelével, isteni tulajdonjog pecsétjével ellátva, arra van kijelölve, hogy közvetítője legyen a természetfölötti, a kegyelmi élet folytonosságának, hogy a föld népeit Krisztus szelíd igája alá hajtsa, hogy kapocs legyen ég és föld között. A házasság szentségében a *Teremtő*-Isten áldása és jósága állandósul és jut el nemzedékről-nemzedékre, az egyházi rend szentségében a *Megváltó*-Isten áldása eredményezi az emberi nem szakadatlan

lelki újjászületését. S valamint az ember embertől születik a természet rendjében, a kegyelem világában is ember a lelki újjászületés eszközlője.

Az Ő népéért!

Ne legyen félreértés: ebben a megállapításban nyoma sincs holmi papi uralomvágnak, pöffeszkedésnek vagy magunk túlértékelésének. Távol legyen tőlünk minden föllengzés vagy hangoskodás, hiszen megbízatásunk óriási, a vele járó felelősség szinte megriaszt s inkább helyénvaló, hogy hivatásunk magasztosságától áthatva, szerényen és aggódva beszéljünk magunkról, elégtelenségünk élénk tudatában. Tudjuk ugyanis, hogy az üdvösség rendjében nyert szerepünket kizárólag a nép javára, a hivekért, az emberi közösségért kaptuk. Az a nagy kegy, hogy bűnököt oldozhatunk, hogy áldhatunk dolgokat és embereket, hogy szavunkra a legszentebb áldozat bemutatásánál az ostyakenyér átváltozik Krisztus testévé, mindez kizárólag a népért van. Az Ő népéért. Az isteni kegyelem hősugárzói vagyunk, de a templom és az oltárszekrény kulcsait azért adta kezünkbe az Úr, hogy a fáradtaknak és a terhek súlya alatt görnyedőknek megnyithassuk, — és meg is nyissuk — a kegyelem kincseskamráját.

Sokan nem is sejtik, hogy mindezek tudatában mennyire lelkünkre nehezedik gyarlóságaink nyomasztó érzése. Mi tagadás benne, valósággal lesújt bennünket, hogy a bűn mirajtunk is diadalt arat nem egyszer, de milyen felemelő valami hallani *Faulhaber* bíboros remek szavait:

— Egy kis földi sárral s nem egy ragyogó csillaggal adta vissza Krisztus a vakonszületett embernek szemevilágát. Nem gyémánttal kirakott királyi pálcát,

hanem ruhájának szegélyét tette Ő a beteg asszony számára isteni gyógyítóerejének vezetőjévé. A pap is földi sár, mint Ádám minden ivadéka, de sár a Megváltó kezében, hogy megnyissa a vakok szemét; ruhaszegély ő (sokszor kopott ruhaszegély), de a Krisztus köntösén, hogy a kórságban senyvedők szívébe gyógyerőt vezessen.

Egy darabka Krisztus a pap s éppen azért egy darabka az Ő megváltói életéből, szenvedéseiből, megáláztatásaiból, áldozathozatalából, sőt keresztrefeszítetéséből.

Mivel az üdvösség rendjében ekkora szerepe van a papnak, az Úristen maga gondoskodik róla, hogy személyes szolgálatára papokat rendeljen. A szentpáli intelem megszívlelése nagyonis helyénvaló: *senki magától nem veszi e tisztet, hacsak Istentől nem hivaték, mint Áron!* Jaj annak, aki az oltár felé törtet, holott a jó Isten őt nem szólítja s úgyszintén jaj annak, akit szólít az Úr, de nem hallja meg a hívó szót s nem igyekszik az oltár szolgálatára szentelni életét.

Az egyházi rend szentségéhez tehát elengedhetetlen kellék a hivatás.

Mi a hivatás?

Ha jól meggondoljuk, az volna igazán eszményi valami, ha minden életpálya betöltésére megfelelő hivatással lépnének az emberek. Mi az, hogy hivatás? Képesség, hajlam, vonzalom, leküzdhetetlen lendítő, hajtó erő egy életpálya felé.

Milyen áldás egy hivatásos orvos, aki szerelmese a gyógyításnak s esküdt ellensége mindennek, ami az egészség és az élet romlását okozza! Hány édesanya áldása kísér egy jóságos és tudós gyermekgyógyászt,

akinek lelki szomorúságot okoz egy beteg gyermek bágyadt tekintete s szívébe sugárzó öröm és boldogság egy pufók gyermekarc látása! Mennyi könnyet hullajtának egy ilyen jó ember temetésén!

Milyen áldás egy hivatásos tanár, aki maga lelkének gazdag tartalékát teli kézzel szórja, koponyák egész sorát béleli komoly tudással s egész nemzedékek lelkét kalapálja kemény karakterré, önmagát koptatva napról-napra! Milyen áldás egy hivatásos bíró, akinek lelke reszket a boldogságtól arra a gondolatra, hogy az Örök Bíró földi igazságosztója lehet! Milyen áldás egy hivatásos faluvezető, tanító, jegyző vagy földbirtokos, aki a közösség szolgálásán keresztül egyszerre szolgál Istent és hazát!

Ki a hivatásos ember? Akire rá lehet mondani, hogy őt az Úristen is annak teremtette, ami, — aki a munkát nem veszi robotnak, hanem lelke gyönyörűségének s minden adottsága boldogságot jelentő kiteljesülésének. Aki soha nem válik béressé, akit nem a gyomor hajt és nem a pénzszerzés vágya és nem a hiúság, hanem a lélek fűt. Akinek magaemésztése nem kín és nem áldozat, munkája sem verejtékillatú, hanem érzik rajta a szentpáli szükségesség: *necessitas mihi incumbit*. Kivédhetetlen benső kényszer, amely ellen nem tud cselekedni, mint aminő a táplálkozás szükségessége, az alvás kényszere, vagy más élettani jelenség.

Az ilyen ember nagy szívbéli gyönyörűséggel vallja: ha ezerszer születném, ezeregyszer újra ezt a pályát választanám! Nagy kegyelem egy közösségre, városra, megyére, egész nemzetre, ha vezetői hivatások közül választódhatnak ki s mélyen lesújtó tragédia, siratnivaló, szomorú helyzet, ha magas polcon ülnek emberek, akik mindenütt máshol megfeleltek volna, csak ott nem, ahol vannak, — s ugyanakkor falusi temetők-

ben Napoleonok pihennek, akikből ekeszarva, kapanyele, kaszanyele mellett nem tudott kivirágozni a tehetség és az elhivatottság, amely pedig egy új Hunyadit, új Pázmányt, új Zrínyit, új Széchenyit vagy új Deák Ferencet lendített volna a magyar élet ormára!

KIKET VÁR AZ OLTÁR?

Az egyházi rend felvételéhez méginkább hivatás kell, mint minden egyéb életpályához. Istentől származó indítás érzete, aminőt kapott Máté, amikor ült a vámszedőasztal mellett... Elhaladt előtte az Úr, ránézett hosszan, sokatmondó tekintettel; szemének horgát lelkébe akasztotta és szólott: jer, kövess engem! S Máté megértette. Azelőtt talán soha nem látta Krisztust, de egyetlen szavára menten indult. Otthagytta a vámszedőasztalt, még a pénzt sem seprte be; nem búcsúzott senkitől, mégcsak a kapufélfától sem, mert érezte, hogy Krisztus tekintetének nem szabad ellenállania. Pillanatok alatt új életformát választott: indult az Emberfia után, akinek nincsen fejét hova lehajtania. Ment az új életbe, amely rengeteg nélkülözés, lemondás, szorongás és szorongattatás, megalázás és meggyalázás, gyötrődés és megvettetés után beletorkollik a vértanúhalálba, — azaz, nem jól mondom, mert ez a helyes beszéd: beletorkollik a vértanúk pálmaágával ékes boldog örökkévalóságba.

Persze, nem mindenkit így hív az Úr! De ha el is marad a hangos szó, a lélek bensejében meg lehet érteni a csendes sugallatot, amelyet meg is kell érteni, hiszen mindenkire vonatkozik a Zsoltáros szava: *hodie, si vocem ejus audieritis... ha pedig akár ma is halljátok az Ő szavát, meg ne keményítsétek szíveteket...* Hanem éppen ellenkezőleg, a lélek készségével és engedelmességével kell mondanunk: *szólj,*

Uram, mert hallja a Te szolgád! S a lélek eme készségének meg kell mutatkoznia abban is, hogy imádkozunk a hivatás biztos jeleinek felismeréséért.

A szándék legyen szent.

Minő jelei vannak a hivatásnak?

Első: a tiszta szándék. Krisztus gondolatának magunkévá tétele, igaz vállalása: *non veni ministrari, sed ministrare . . . nem azért jöttem, hogy nekem szolgáljanak mások, hanem, hogy én szolgáljak másoknak.* Felemelkedni a legnemesebb értelemben vett magasabb életszemléletre, amely minden egyéni ambíciót, beteges törtetést, karrier után való epekedést félredob s egyedül a lelkekért akar élni, fáradni, küzdeni, — hiven, igazán és lankadatlanul. Számotvetve a való helyzettől, amely nem ígér sem meggazdagodást, sem külső dísz, sem megbecsültetést, de inkább lemondást, sokszor nélkülözést, erős önlegyőzést, bizonytalan jövőt s biztos üldöztetést. A tiszta szándék jelenti, hogy elfelejtjük az anyagi lehetőségek mutatkozó hiányait, ehelyett meglátjuk azokat a hiányokat, amelyek a lelkek igényei kielégítésében tátonganak és mondjuk elszántan: *ecce ego . . . íme, itt vagyok én, és megyek s eszemben tartom az Úr szavát: aki kezét rátette az eke szarvára és visszanéz, az énhozzám nem méltó . . .*

A tiszta szándék jelenti az öncélúság teljes hiányát. Vagyis: hogy nem keressük magunkat s magunk érvényesülniakarását, hogy nincs bennünk számítás és tervezgetés, csak egyetlen akarat: Istennek átadni magunkat! Úgy ahogyan kifejezi ezt Reményik Sándor egyik verse, amelyet bátran lehet nevezni minden önzetlen lélek indulójának:

„Akarom, fontos ne legyek magamnak. A végtelen falban legyek egy téglá. Lépcső, min felhalad valaki más, Ekevas, mely mélyen a földbe ás . . .

Legyek a szél, mely hordja a magot, De szirmát nem bontja a virágnak S az emberek, mikor a mezőn járnak, A virágban hadd gyönyörködjenek.

Legyek a kendő, mely könnyet töröl, Legyek a csend, mely mindig enyhet ad, A kéz legyek, mely mindig simogat... Legyek, s ne tudjam soha, hogy vagyok!

Legyek a fáradt pillákon az álom. Legyek a délibáb, mely megjelen És nem kérdi, hogy nézik-e vagy sem. Legyek a délibáb a rónaságon!

Legyek a vén föld fekete szívéből Egy mély sóhaj-tás fel a magas édig. Legyek drót, min üzenet megy végig És cseréljenek ki, ha elszakadtam.

Sok lélek alatt legyek a tutaj, Egyszerű, durván-összerótt ladik, Mit a tengerbe visznek mély folyók. Legyek a vonó, mely végtelenbe sír, Míg le nem teszi a Művész a vonót..."

A tiszta szándék mellett szükséges még *megfelelő testi és szellemi adottság*.

Nyomorék ember nem lehet pap s a legkisebb testi fogyatékos-ság biztos jele annak, hogy valakit nem hív az Úr. A pap egyben áldozat is, akit jó szülők készséges szívvel nyújtanak Istennek. S amint az Ószövetség áldozataiban minden áldozati tárgynak hibátlan-nak kellett lennie, különben nem volt kedves Isten szemében, csakis testileg ép és hivatása köte-lemeit töretlen egészséggel ellátni tudó ifjúnak ad Isten hivatást.

Hasonló mértékben szükséges megfelelő szellemi képesség. Amikor szellemi fogyatékos-ság mutatkozik, ez biztosan fordított jele a hivatásnak: az ilyen ember nem való papnak. Sok szülőben él a naív hiedelem, hogy csak a hamvábahótt, a gyámoltalan, a teddide-teddoda, tehetetlen gyermeküket adnák szívesen pap-nak. „Jó lesz imádkozni!” — ez a jeligéjük s összeté-vesztik a gyámoltalanságot a szelidséggel, az ügye-

fogyottságot a lelkeséggel, a visszahúzódó, szótalan természetet az életszentséggel. A kevésbbé életrevaló fiút szívesebben adják papnak, mintahogyan az ószövetségi történetekben is hallhattunk róla eleget, hogy egyesek szívesebben áldoztak tisztabúza helyett ocsut az Istennek. Szépen hangzik ez, hogy „jó lesz imádkozni”, — de van benne jóadag tévedés. A jó papnak nemcsak imádkoznia kell. Elismerjük, ez az első kelék, az átlagosnál nagyobb életszentség, amelyet nem is lehet pótolni semmivel, sem feledtetni, de csak imádkozás kevés.

Gondoljunk csak a mennybemenetel nagyszerű jelenetére. Az Úr Jézus az Olajfák hegyén tanítványai szeme láttára felemelkedik az égbe s a fényes felhők ködébe vesző Krisztus után figyelő apostolokat angyali szó ébreszti: galileai férfiak, mit néztek az égbe? Milyen világos intés ez mindannyiunknak, hogy csak égbenezéssel nem teszünk eleget az Úristen akaratának, ehhez egyéb is kell. A mai papnak sok mindenhez kell értenie, hogy korszerű lehessen és hatnitudás reményével vethesse ki hálóját lelkek fogásához.

Ember kell a gátra!

A papi sokoldalúság szükségességét találóan tárja fel egy kedves egyházi író, *Schmiedt Béla Isten atlétái* c. könyvében:

— Az utcákon orgia folyik. Vénusz és Bacchus karongva járkál a sétatereken. Ki fogja ezt a két becsutelt igazolásra szólítani? Rendőr? Nem, hanem a pap.

— A Politika és a Panama törvénytelen, ágyasviszonyát ki fogja szétrobbantani? Talán miniszter? Talán képviselő? Nem, hanem az önzetlen és igazlelkű pap.

— Thália és Uránia feslett kapcsolatait ki fogja

megkorbácsolni? Azokat pellengérre állítani? Talán a színi- és a filmkritikusok? Nem, hanem a talpraesett és szellemes pap.

— Az irodalom berkeiben bujkáló modern bünözőket ki fogja leleplezni? Talán a tárgyilagos bíráló? Nem, hanem a tudós és szent pap.

— A romlott ifjúságot ki fogja üstökön ragadni, szórakoztatni, nemes játékra tanítani? Talán a „csak feleltető” tanár? Nem, hanem a csupaszív pap.

S hozzátehetnénk mindehhez, hogy az élet útvesztőiben bolyongó, mondvacsinált problémákba kuszálódott, világhisztéria átkát nyögő „modern” ember lelkébe ki fogja a krisztusi igazság és élet szentenciáit belevillámlani? Talán a különböző „lelki klinikák” szirupos bölcsekedései? Nem, hanem egy érelyes és okos és biztosítható és minden jóra elszánt pap.

A maga tudásától megszédült félintelligenciát ki fogja vallásosságra megnevelni s ítéletében helyrehozánítani? Talán egy gyorstalpaló kurzus, amely az élnitudás művészetét hirdeti? Nem, hanem egy egészen intelligens és művelt és buzgó pap.

A munkástömegek Krisztustól való elpártolását ki fogja megakadályozni, az elpártoltakat ki fogja visszavezetni? Talán csak az egészséges lakás és az ingyentej, meg a vasárnapi kugli biztosítása? Nem, hanem egy apostoli lelkű, a szegényszágot szerető, a munkáslelket ismerő pap!

És folytathatnók reggeltől estig mindama kellékek felsorolását, amelyekkel manapság egy papnak rendelkeznie kell.

De meg kell érteni a szülőket is. Ők attól tartanak, hogy gyámoltalan, vagy kevésbé életrevaló gyermekük nem állja meg helyét civil pályán. A kenyérharc okozta, egyre élesebb tülekedésben alulmarad, de a többi pap között elcsúszik az ilyen is. A többiek te-

hetsége eltakarja, pótolja ezét is, hiszen a klérus közismerten a szellemi élet előkelőségeihez számít világszerte. Így gondolkodik sok szülő, ellentétben a józan és egészséges magyar felfogással, amely mégiscsak a tudnivágyást tekinti a papi hivatás egyik legbiztatóbb jelének, hiszen ezért mondja Arany János is a család folyton olvasgató gyermekéről: e fiúból pap lesz, akárki meglássa.

Sokak okulására tanulságos lesz felújítani egy régi históriát. Eger nagynevű érsekéről, Samassa Józsefről szól, aki előtt egy nyegle úriember nagyban hangoztatta egyszer:

— Tudja, kegyelmes uram, ha nekem egy nehézfejű fiam volna, menten papnak adnám! Imádkozáshoz nem kell ész! . . .

Az érseknek éppenséggel nem volt kedvére ez a beszéd, nem is maradt adós, bár mindössze csak ennyit mondott:

— Mekkora szerencse, hogy uraságod kedves papja nem így gondolkodott! Milyen sokat kellene most bajlódnia önnek valamelyik püspöknek . . .

A leckét kapott úr talált-e erre rímet, arról nem szól a krónika, de, hogy felfogása helyrezökkent az érsek szavától, ahhoz nem fér kétség.

Jó lelkek, — előre!

Tiszta szándék, megfelelő testi és szellemi adottság mellett jele és kelléke még a hivatásnak az átlagosnál nagyobb és öntudatosabb vallásosság, de legfőképpen *lelki romlatlanság*. Egyszerű nyelven úgy lehetne ezt kifejezni, hogy valaki „húzzon az Egyházhoz“, érezze és éreztesse az oda való tartozást. Ám félreértés és fogalomzavar ezen a ponton is található. Egy-egy érettségitalálkozón nem egyszer megesik, hogy valaki felcsudálkozik:

— De, hogy ez a Péter pap lesz, azt igazán nem is álmodtam volna!... Hiszen csupa elevenség volt, és minden sikerült tréfa kiagyalója, megszervezője, végrehajtója. Minden gondolata csupa huncutság volt. És emlékeztek, milyen hangulatos kis versikéket dőngicsélt az önképzőkörben? S hogyan kotyogott mindig az öreg Bütyök óráján, aki hol a spongyát vágta hozzá, hol a krétát, hol mindakettőt! Ha lesz huszártiszt, vagy bevágódik egy bankhoz, vagy lesz miniszteriális úr, az igen, de éppen pap...

Testvéreim, az Úr útját nem lehet kimérni! Az Úr-isten maga hű szolgáit sokfelől választja. Hol egy jobbágyfiút, hol egy nemesi sarjadékot; hol egy ragyogó koponyát, hol egy pislákoló-mécses-értelmű, egyszerűbb tehetséget; hol egy deli ifjút, hol egy szerény külsőt; hol egy fiatal Jánost, hol egy öreg Pétert; hol egy anyai imádság napfürdőjében sütkérező ártatlanságot, hol egy Krisztust üldöző Saul. Egyiket hívja a vámszedőasztal mellől, másikat a hálót szárongató halászok közül; egyiket a csendes pásztorkodásból, másikat a közélet ormáról; egyiket úgyszólván az anyai ölnek szent szigetéről, másikat a magastetejű kaszárnyából, — s hívó szavára mindannyiunknak engedelmeskednünk kell: *szólj, Uram, mert hallja a Te szolgád.*

E sorok írója egy nagybacska vidéki városban ismert egy fiúcskát, aki szörnyű imposztor volt! Esze: mint a beretva; szeme: úgy járt, mint az asztalfiók; egész kiállása: maga a duzzadó, a pirosuló élet. Virgonc, mint a potyka s az utca mindig az ő szavától hangos.

Ez a kisfiú máson sem törte a fejét, csak csíntalanságon. Ha a környéken valahol beparittyáztak egy ablakot, az emberek vaktában rámondták: ez csak a Miska lehetett! Ha suhanó gépkocsik előtt valaki megszózta az utat patkószeeggel, a soffőrök panasza

a Miska mamájához mentek. Ha iskoláslányok haját valaki belocsolta ragasztóenyvvel, a tanító urak csakis a Miskát fogták vallatóra. Május derekán szentül meg volt győződve róla, hogy a cserebogarak miatta rajzanak, hogy legyen mit a többi gyerek nyakába csempészni. Nem volt olyan nap, hogy jó-néhány kék foltot nem vitt volna haza s magyarázatul csak ennyit mondott mamájának:

— Tudod, anyukám, tízpercben én vagyok a rablóvezér s a pandúrok néha visszabokszolnak...

S egy szép napon ezzel a Miskával történt valami. Egyszerre fordult egyet véle a világ —, mintha valónérintette volna Krisztus kezének szelíd illeteése... A sok csintalanságból nem maradt meg más, csak a lélek derűje; eszének játszani könnyedsége a pajkos-ságoktól más irányba térült. Maradt továbbra is gondtalan, vidám, kacagó gyermek, de egyre szívesebben járt minisztrálni s nem egyszer édeskettesben is maradt az Úr Jézussal a templom csöndjében. Észrevehető volt rajta, hogy benső világában valami nagy elhatározás van készülőben s amikor megkapta a hatodik osztály első félévének bizonyítványát, meghatott lélekkel nekiült egy fehér ív papírnak, illesztett hozzája sorvezetőt s szálkás, kamaszos írásának kajla betűit glédába állította, hogy szívének nagy és szent vágyakozását szépen és alázatosan mondják el az egyik püspök úrnak: fogadja be kispapjai közé.

Ez a história már jórégén történt. Azóta ezt a fiúcskát már pappá is szentelték és sok ígéretet jelentve dolgozik az Úr napszámában. Jeléül annak, hogy a hivatás útja kiszámíthatatlan.

LÁSSUK MEG A LELKET!

Igazán el lehet mondani, közérdek, hogy az oltár ne maradjon pap nélkül, hogy a nyájnak legyen pásztor, hogy minél többen értsék meg a hívó szót, hogy megteljenek a papnevelők s a vetésérlelő júniusban minél erősebb rajzása legyen a frissen felszentelt papoknak. A legragyogóbb koponyák állapították már meg, hogy korszerű papság kinevelődése épp olyan fontos közügy, mint ahogyan közkincs a független bíróság, a megvesztegethetetlen tisztviselői kar, a tudományosan, az igazán képzett nevelői gárda, vagy egyebek. Az a valamikor annyit hangoztatott s egyedül a katolikus szent hittel szemben alkalmazni akart elv, hogy a vallás magánügy, a tévedések és az ámtások legvaskosabbjai közé tartozik, hiszen ezerszer beigazolódott, hogy nemzedékek sorsa és jóléte, földi és földöntúli boldogsága fordul meg azon, hogy a vallásosság hódítson és gyökeret verjen. Tartós föllendülés csak vallásos népeknél várható, a vallástalanság erkölcstelenségbe fullad, az erkölcstelenség pedig nemzetek sírjának megásója. A vallásosság hivatott elterjesztői a papok, bár ebben a pontban kötelességei vannak mindenkinek. De az igazi vallásosság a lélek megszentelése, ehhez pedig kegyelmi eszközök szükségesek. A kegyelem pedig csakis a papságon keresztül jó, ahogyan mondtuk: a kegyelem világában is ember a lelki újjászületés eszközlője.

Szükség van tehát papra, minél több papra. Az a ma divatos szólam, amely hajlandó elfogadni a papmentes kereszténységet, lehet valakik előtt kedves és tetszetős, mint ahogyan rengeteg logikai bukfuncnek akad bámulója és rajongója manap, de körülbelül azt jelenti magyarra fordítva: krisztustalan kereszténység, — fából vaskarika.

A jó Isten gondviselő szeretete fakaszt hivatást a papi életpálya vállalására, csak az a szomorú és következményeiben szinte jóvátehetetlen, hogy nagyon sok ifjú lelkéből elvész az oltár szolgálásának vágya. Erre, az Úr hívó szavára is helyesen alkalmazható a vetőmagról szóló ragyogó példabeszéd: némelyik mag útfélre esik és eltapodtatik, vagy az égi madarak megeszik azt; némelyik kősziklára s kikél ugyan, de nincs nedvessége és elszárad; némelyik tövisek közé, amelyek elfojtják azt. Mivel nagy szó a hivatás kegyelme, nagy érte a felelősség is, azért szenteljünk kevéske időt annak megbeszélésére is, mi oka van annak, hogy sok igazán hivatásos ifjú visszaretten a papi élettől?

Azt el kell ismerni, hogy a legnagyobb ritkaságnak számít a szülői lebeszélés. Bár erre is van példa elég, s nem egyszer tapasztalhatni indokolatlan csökönységeket, sőt könnyeket és fenyegetődzéseket, amelyekkel egy-egy ifjúnak a papnevelő felé vezető útját eltorlaszolni akarják. Dicséretes okos szülők józan belátása, hogy ebben a pontban sem erőltetésnek, de mégcsak rábeszélésnek sincs helye s dicsérni kell azt a tettettet ellenkezést is, amely inkább próbáratét, meggyőződniakarás a szándék komolyságáról és kitartó voltáról.

Ne vádoljon senki kegyetlenséggel, — van mentség a szülők számára. Még azok számára is, akik gyermeküket egyenesen lebeszélni akarják. Nem akarnak ők rosszat gyermeküknek, nem is akarhatnak, hiszen

szeretik, csak másban látják a boldogság lényegét, mint a lelki húrokra hangszerelt emberek látni tudják. Szédítő karrier, tüneményes pályafutás, muzsikáló vér ütemeire pattanó örömök, család, gyermek, utódok, a fiatalság nyújtotta lehetőségek kiélvezése, — ezek csillannak meg előttük. Elfelejtik, hogy minden szülőnek kötelessége gyermeke útját abba az irányba egyengetni, ahol a lélek boldogságát s maga megelégedettségét megtalálja. Elfelejtik, hogy többet ér egy marék boldogság egy zsák dicsőségnél s hogy ösztönös örömeiket nem is lehet arányba hozni a lélek tiszta örömeivel.

A lélek örömei.

Nem vitás, hogy tiszta és igazán lelki öröm sok síkon fakadhat. De az is igaz, hogy amitől a világ a boldogságot legtöbbször várni szokta, csak nagyritkán szállítója is a boldogságnak. Hány meg hány embert lehetne tanuságtételre szólítani amellet, hogy éppen az lett számukra a boldogtalanság forrása, amelytől pedig boldogságukat remélték. Okosító szó üres levegőverdesés itt, csak a tapasztalat tud meggyőzni sok embert. A lelkiekből fakadó boldogság iránti érzék hiányán sem lehet segíteni. Vaknak hiába beszélünk színekről, siket embernek nem élvezet a legtündéribb muzsika sem s néma embernek hasztalan beszélni arról, hogy ajaknak és nyelvnek összedolgozása értelmes szavakat, vagy pláne kellemes hangot tud produkálni. Ebben a megállapításban nincsen semmi sértés. Petőfi sem haragudott azért, hogy éppen apja volt az, aki költészete értékelésében hátulmaradt, s vigasztalta magát azzal, hogy nem csudálkozik apján, hiszen „csak húsvágáshoz ért”. Az emberek jelentékeny része is „csak húsvágáshoz ért”, csak abban lát örömet és boldogságot, amit a hús

meg a vér, meg az ösztönök kantárt nem ismerő kiélése jelent.

Pedig a világtól irigyletesnek kikiáltott örömek milyen mulandók és milyen semmitérők! S mindezeken túl, mennyire könnyen megecetesedhetnek.

Évekkel ezelőtt nagy társaság ült együtt ebédnél egy kellemes úricsalád vendéglátó asztalánál. Amit a jómód és a kitűnő háziasszony hozzáértése nyújtani tudhat, mind terítékre került. Ebéd végén fagyaltot szolgáltak fel. Az egyik hölgy gyöngéd mozdulattal eltolta magától a feléje nyújtott tálat:

— Köszönöm, nem kérek.

Szomszédja, egy pap, megkérdezte:

— Mi az, asszonyom, ön nem szereti a fagyaltot? Hiszen ez a legnagyobb ritkaság!

Mire a válasz roppant érdekes volt:

— Szeretem én, ó, nagyonis szeretem, de fogadalmam tiltja. Húszéves koromban megfogadtam, hogyha Péter elvesz, soha nem eszem fagyaltot, — és Péter elvett...

Néhány perc múlva átvonult a társaság a dohányzóba, hölgyek is, urak is eregették bodorban a füstöt. Az iménti asszonykát is kínálták cigarettával, de ő elhárította magától:

— Köszönöm, nem kérek.

A jelenvolt pap újra kifejezte elismerését, mire jött a különös indokolás:

— Tudja, főtisztelendő úr, önnek megsúghatom: nagy dohányos voltam én, de felfogadtam magamban, hogy soha nem cigarettázom, csakhogy sikerüljön Pétertől elválni...

Ez a szegény teremtés biztosítá magát jég ellen, tűz ellen, de nem tudta biztosítani magát a boldogtalanság ellen. A legtöbb ember, ha valaki szívét kikopogtatná, megvallhatná őszintén, hogy több-kevesebb csalódást termelt számára az élet s a csak hús-

vágáshoz értő emberek lelkében is fakad nagy és ellenállhatatlan vágyakozás másfajta örömök után. Mert nem igaz az, hogy a boldogság csakis ott terem, ahol ők sejtik. Szólamok, hogy „hja, az élet élet!”, meg hogy „fő az egészség és éljünk fiatalságunkkal, ha már adta az Isten!”, vagy hogy: „egyszer élünk!”, és a többi keskenyvágányú bölcselkedés szépen csendesnek talán, de ha nekik volna igazuk, ha csak az ösztönös élet kiteljesülésében volna boldogság, nem magasztalni, hanem megróni illenék a sarki rendőrt, aki állva a posztot és vigyázva mások álmait, önmaga élete kockáztatásával is harcba száll betörőkkel, — vagy a tűzoltót, aki égő házban felkúszik a tüzes üszöktől parázsló gerendára is, pedig úgy lehet, hogy belezuhan a lángokba s hivatása áldozata lesz. Mi értelme van akkor dícsérni az anya szeretetének nagyságát, aki hétszámra ápolja beteg gyermekét, virraszt mellette panaszos szó nélkül s gyógyult gyermeke mosolya mindenért kárpótolja?! Miért szólunk nagy hálával az ellenség állásait megrohamozó hős honvédről, aki életét is kész odadobni egy nemzet ezeréves álma és jussa beteljesüléseért, nem törődve az-
 zal, hogy kiomló vérének pirosló rózsája fogja bevirágozni a csatateret?! Egészen érthető és igazságos valami, hogy a hivatása teljesítése közben hősi halált halt rendőrt kivezenyelt díszszázad tisztelgő sortűzadása közben temetik; a tűzben bennégett tűzoltó koporsójára koszorút küld a belügyminiszter s árváiról az állam gondoskodik; édesanyák megszürkült fejét, fényevesztett szemét az emberi becsülés és tisztelet simogatja; a haza védelmében elomló fiatal élet ki-
 lobbanását egy nemzet hálától harmatos kegyelete kíséri és őrzi, — jeléül annak, hogy benső világunk legeslegmélyén töretlenül érezzük: nagyobb értékek is vannak, mint az ösztönös élet, a hús, meg a vér,

s akaratlanul is hódolattal illetjük azokat, akik ezek után a nagyobb értékek után vetik magukat s ezekért életet feláldoznak.

Ott túl a rácson!

Kétségtelen, hogy a nagyobb értékek szolgálata emberi szóval ki sem fejezhető örömmel jár. Milyen kevesen tudják megérteni egy kedves kis szerzetes-újonc vallomását, aki mögött becsukódván egy kolostor ajtaja, mint a kiszáradt mező, úgy itta az új élet nyújtotta örömeket s ma is emlékképpen őrzött levelében valóságos himnusz zeng lelke boldog magáralálásában.

— Szent Alajos, Szent Szaniszló, Berchmans Szent János, meg még annyi nagy szentje a világnak, elém-szórja lelke csillogó rengeteg szépségét s meg kell kérdezni: hogyan is tudtam én huszonnégy évet úgy leélni az életemből, hogy ezekről komolyan mégcsak hallottam volna is! — így kiált fel az a derék ifjú, aki egyszerre kapta meg Istentől az egyik felekezetből hazaszólító megtérés és a hivatás kegyelmét.

Pedig ennek az ifjúnak sok minden megadatott. Előkelő származása éppen rokonsága révén fényes jövőt biztosított volna néki. Alig mult el huszonegyéves, amikor már jogi doktorrá avatták. A vidám és kacagó élet mosolygott reá magakelletően, — s élete útját mégis másfelé vette. Ma Kinában misszionárius s kétségtelenül boldogabb, mint valaha is álmodta.

Említsük talán Württemberg egykori trónörökösét, aki ma a beuroni bencéskolostorban Pater Odo néven munkával és imádsággal ver égi szemmel nézve is értékes sujtást lelkére s királyi koronáját boldogan tette le az oltár lépcsőjére!? S ne gondoljunk valami kiszikkadt s a királyi udvar kényelmeiben megcsömrölt valakire, akinek gyomrát megfeküdte volna a sok fácánvelő s kolostori böjttel akar ritkítani vé-

rén, hiszen mindössze 27 év piroslott orcáján, amikor felesküdt Szent Benedek Reguláira. S termetre is csak az versenyezhet véle, akinek mércéje mutat legalábbis 190 centimétert s válla is van kétarasnyi széles.

Vagy gondoljunk Szent Adalbertre, az előkelő fejedelmi sarjadékra, aki — amikor egykori iskolatársa, III. Ottó, uralkodói pompával, győztes hadvezérként bevonult Rómába, őmaga valamelyik kolostorban éppen udvart sepet. Kettejük közül vajjon ki volt a boldogabb? A következmények azt mutatják, hogy Adalbert.

Vagy idézzük azt az alföldi grófkisasszonyt, aki törékeny termetén húsz esztendő tavaszának előmlő bájával tíz évvel ezelőtt elment missziós apácának, s a tőle érkező levelekben a Krisztust szerető lelkek boldogságának olyan mélysége izzik, hogy nem volna csuda, ha lángot lökne tőle az egész postakocsi.

Ezek boldogsága felméréséhez nem ért a világ. Nincsen is erre mérővessző. Legjobban egy okos és jó ember szelíd beszéde világítja meg a dolgot, aki ma az egyik püspöki székház ormáról magyar milliók útját igazítja az örök boldogság felé s aki a központi papnevelő növendékeihez szólva egykor, azt mondotta s helyesen mondotta:

— Élni házasságban, de úgy ám, hogy a krisztusi elvek, a katolikus erkölcsi törvények sérelme ne esék, vagy élni az oltár szolgálatában, mocsoktalan reverendát hordozva mindig, — igazán nem tudom, hogy melyik a könnyebb.

Mélységes igazság! Mert közről sok minden egészen másként fest, mint azt a fantázia megszépítő prizmáján keresztül látni szokták egyesek.

SOK A GÁNCOSKODÁS.

A papi hivatást gátló körülmények tárgyalásánál szólanunk kell arról a gyakori jelenségről is, hogy kifejezetten nem beszélnek ugyan le valakit az oltár szolgálása szándékáról, de inkább elveszik tőle a kedvét, lerontják lelkében az iránta való vonzódást. S lerontják legtöbbször azzal a könnyelmű és lekicsinylő beszéddel, ahogyan sokszor még magukat jó katolikusoknak képzelő emberek is beszélni szoktak a klérusról.

Távoláll tőlünk, hogy felszisszenjünk emiatt a hang miatt. Jól tudjuk, hogy krisztusi örökség a klérus gyűlölete, titokzatos kezek beleszótték már reverendánkba, hiszen megmondotta az Udvözítő: ha engemet üldöznek, titeket is üldözni fognak. Mindenesetre elgondolkodtató és nem sokat, hanem mindent megmondó jelenség azonban, hogy egyedül és kizárólag a klérus, csakis a mi papságunk, a katolikus papság áll a világ gyűlöletének és megvetésének középpontjában, a gúny és a lesajnáló arcfintorok csak feléje irányzottak. A farizeusok Krisztusra kiáltották, hogy fessítsd meg, — szellemi utódjaik pedig a klérus felé üvöltik Gambetta ismert szavait: *voilà l'ennemi!* — *íme az ellenség,* — úgy állítván be a dolgot, mintha a klérus volna a társadalmak és a kultúrák ha nem is egyetlen, de legnagyobb ellensége.

A papgyűlölet hullámozó és hömpölygő áradásának

tapasztalása korántsem kedvez a hivatások kialakulásának és megszilárdulásának. De vajjon, — túl azon, hogy krisztusi jóslat beteljesedése s egyben a Krisztussal való rokonság biztos jele, — mi oka a papgyűlöletnek? Érdeemes ezzel a kérdéssel kissé szembenézni, hogy kinyíljék sok félénk ifjú szeme és lássa meg, hogy itt voltaképpen Krisztust gyűlölik a papban. Mert a világ sohasem a „rossz” paptól fél. Ezzel könnyen alkut köt s leszerződik vele, neki csakis a lélekkel és szívvel kibélelt papok vannak útjában.

Azt állapítsuk meg, hogy a papgyűlöletnek csak legritkább esetben oka bizonyos gyarló pap részéről ért sérelem vagy sérelmek elszenvedése. Elismerjük, — nem vagyunk angyalok. Sár vagyunk, de a Krisztus kezében. Ügyetlenségből vagy túlbuzgóságból, vagy egyéb okok folytán talán okozunk sebet, mint ahogyan Péterrel is megtörtént, hogy elhirtelenkedte a dolgot és levágta Malkusnak, a főpap szolgájának a fülét. De milyen könnyű észrevenni, hogy az Úr Jézus menten helyreüti Péter hibázását s a levágott fület visszarakasztja. Szinte bizonyos, hogy ekkora csuda közvetlen tapasztalására lelkébe költözött az üdvözítő szent hit kegyelme, de kapott egyéb jutalmat is: ezen felül még híressé is vált. Idők folyamán hány meg hány főpapnak hány meg hány szolgája volt, — s egyiknek sem tudjuk a nevét. De Malkus neve fennmaradt időtlen időig, csak azért, mert sérelmet szenvedett Krisztus papjától. Milyen sokat érhetnek ebből mindazok, akik úgy vélik, hogy a klérus bármely tagja véteni látszott ellenük. Biztosak lehetnek afelől, hogy ilyen sérelmek folytán Krisztus vált adósukká s jó annak, akinek Krisztus akár barátja, akár adósa, akár mindakettő.

A jó szülő is kifizeti gyermeke adósságát, bár megfeddi őt. A tisztességes gazda is megtéríti a kárt, amelyet cselédje okoz valakinek. Még a MÁV is vál-

lal kötelzettséget azokért a károkért, amelyeket szolgáltatból kifolyóan alkalmazottja okoz, sőt még azért a tüzért is fizet kártérítést, amelyet a mozdonyból kipattanó szikra okoz a megszabott távolságon túl, — Krisztus is helytáll papjáért s az emberi gyarlóságból elhirtelenkedett, vagy gyónásban már elintézett sértést kárpótolja. Nincs tehát ok, hogy bárminő sérelem miatt bárki is nehezteljen a klérusra, vagy pláne gyűlölködve szóljon róla.

Léha a korszellem!

Nagyrészt oka a papgyűlöletnek a léha korszellem is. Ez a léha szellem nem is annyira gyűlöli a papot, mint inkább ködnek veszi és lesajnálja. Életüket valami csekélyebbértékűnek gondolja s úgy hiszi, hogy a papságnak állandóan veszteségérzetének kell lennie azért, mert ezt az életmódot választotta. És sajnálgatják... Szinte elsajnálják az Úr Jézustól.

Jó néhány esztendővel ezelőtt AC-gyűlés volt egy somogyi faluban. Szeptember 6-án, verőfényes, kora-őszi nap mosolygó napsütésében nyolc falu népe verődött össze. Megadtuk módját a tábori misének, meg szóértés is volt, igen tanulságos. Délben pedig közös ebéd, valami 120 embernek. Derekán járhattunk már az ebédnek, egyszersak nyílik az ajtó s belép rajta egy hajdú s kézenfogva vezet egy fiúcskát. Egyenesen neki a főszolgabíró úrnak, ott aztán hangzik a szülei biztatás a kisfiú felé:

— Köszönj el szépen a tekintetes úrtól s csókolj neki kezet!

A kézcsók megtörtént, fülünk hallatára, aztán a kisfiú sorbajárt elköszönni. Eleinte értetlenül néztük mi pestiek a dolgot, valaki aztán megmagyarázta:

— A hajdú kisfia most megy Veszprémbe az első gimnáziumba. A Davidicum növendéke lesz s papot nevelnek belőle.

Erre a jelenvolt hölgyek egyike-másika előszedte azt a bizonyos csipkésszélű drága kicsi kendőt s elkezdte vele könnyeit szárongatni. Az egyiknek ajkán ki is pottyant egy megjegyzés:

— Milyen szép kisfiú és papnak adják, hát nem kár érte?

És sírt hozzá egy verset... Mintha csak vágóhídra vinnének valakit.

Nagy baj nem történt azért, mert került valaki, aki két perc múlva már szólásra emelkedett s megmagyarázta érthető szóval, hogy hívő katolikus embernek miképpen kell vélekednie az egyházi rendről; megmagyarázta úgy, hogy sokan újra sírtak, — de most már inkább a szégyenkezéstől; az eset azonban jellemző és roppant tanulságos. Ez a léha korszellem. Ha egy húszéves viruló szép leány kijelenti, hogy szíve szándéka zárdába vonulni, a családban hisztérikus görcsöt kap mindenki s még a mosónő is azt magyarázza nagy szakértelemmel, hogy „bizonyára csalódott szegényke!” —, de ha elviszi egy glaszékesztyűs szeladon, még a siket nagynéni is egy hétig kelepel a boldogságtól, pedig úgy lehet, hogy félesztendő múlva, kifosztott, ronggyátépett lélekkel, ábrándjaitól megrabolva újra hazakerül ez a szegény kis teremtés. Krisztustól sajnálják s egy — *talán* — semmiházi úricsibésznek boldogan adják...

Ez a léha korszellem iszonyodik a tekintélytől. S mert a reverenda kiváltképpen tekintélyt juttat az emberek eszébe, méghozzá a legnagyobb tekintélyt, a gátlásoktól és fékezésektől irtózó mai ember húzódozik a tekintély képviselőjétől. Az alvilági élet söpredéke is gyűlöl rendőrt, detektívet, bírót egyaránt.

A klérus a szószéken meghódolást kíván, — nem maga számára, — hanem az isteni igazságok előtt ész-től is, szívtől is, akarattól is, s a lázadáshoz szívesen csatlakozó emberi gőg nem akar meghódolni senki

és semmi előtt. Ennek az ágaskodó nyakasságnak kiverődése a papgyűlölet.

Végig kell vezetnünk egy másik meggondolást is, amely a dolognak érdekes magyarázatát adja. Az emberek sokszor nagy és szinte túlzott igényekkel lépnek fel a pappal szemben. A pap magas életideált és szigorú életelveket hirdet, kötelességből is és — hála Istennek! — meggyőződésből is. Természetes, hogy a nép ezeket a magas életelveket és ezt a szigorú életideált elsősorban papjában kívánja megvalósulva látni. S ha várákozásában csalatkozik, mert *nem látja*, bár legtöbbször meg is van, hajlandó kételkedni a hirdetett elvek igazában és kötelező voltában. Elfelejtven azt a nagy igazságot, hogy az útjelzőtábla mutatása akkor is igaz, ha maga a tábla egy lépést sem tesz a jelzett irányban. Az orvos receptjét sem lehet leszólni, csak azért, mert maga számára nem ír orvosságot, a patikuskeverte gyógyszert sem lehet becsmérlni, hatóerejében kételkedni, csak azért, mert előbb ő maga nem vette be. A dohányzás veszélyeiről igazat szól az orvos akkor is, ha maga megrögzött dohányos is talán. Igaz, hogy az összhang hiányzik a vallott elvek és a gyakorlat között, de ez nem az elvek helytelenségét bizonyítja, csak a gyakorlat hibáit tárja fel. Okos ember nem is szokott ilyen tapasztalásokon fennakadni, tudván jól, hogy az örök igazságok függetlenek külső dolgoktól, hogy emberi gyarlóság nem tudja megfosztani erejüktől őket.

Több tárgyilagosságot!

S ha már itt vagyunk, lehet-e hallgatnunk arról, hogy milyen sokszor oka a papgyűlöletnek a papság képzelt anyagi jóléte. Ne vesztegessünk reá sok szót, hiszen még a legokosabb érveléseknek bármily hosszú láncolata is igencsak hiábavaló, ha egyszer

hiányzik bizonyos oldalon a meggyőzetéshez szükséges jóindulat és tárgyilagosság. Sokaknak nem az fáj, hogy vagyona van a klérusnak, hanem, hogy földje van. A „föld” — ez a magyar szentség s jól tudják egyesek, hogy ez az a pont, amelynél fogva a klérust ki lehet billenteni a jó magyar nép bizalmából. Lehetne a klérusnak utcákhoz hatemeletes palotásora, lehetne halmozott aranya parázson, vagy akár tíztucat pálcélszekerény megrakva bankóval, ez a mi jó magyar népünket nem izgatná, mert ehhez a vagyonhoz nincs érzéke. A magyar lélek tisztességre történt beállítottsága a legbecsületesebb vagyont, a földet szereti, amelyre azért mondjuk, hogy legbecsületesebb, mert nem lehet kisíbolni, adóztatás elől elvonni, ládafiába elzární s a föld nem csal meg senkit, hűséges az emberhez, hiszen rokon véle: földből vagy és földdé leszesz... Érthető, hogy alantas indulattól fűtve sokan izgatnak eme képzelt nagyvagyon ellen, de fel kell tenni a kérdést: mi az oka, hogy csak ez a vagyon fáj, amely pedig hordozója rengeteg jótettnek s miért nem fájnak egyéb vagyonok? Ott áll ez a vagyon mindenki szeme előtt, láthatja akárki. Nem dugdossák el az egyháziak, hiszen nem lopott holmi, hanem jogos tulajdon.

Érdemes megszívlelni egy kálvinista államférfi érdekes megnyilatkozását. Tisza Istvánról van szó, aki 1911 május 30-án, abban az időben, amikor legjobban útjában volt bizonyos törekvéseknek a liberális kézre átjátszhatatlan egyházi birtok, egy püspöki beiktatás során ezt a kijelentést tette:

— A püspökség főúri rang nemcsak méltóságban, de vagyonban is. Így volt ez a múltban, így van a jelenben és így lesz a jövőben! Mert a papivagyon, amellet, hogy elidegeníthetetlenül katolikus vagyon, nemzeti célokat szolgál mindig. Az, hogy az egyháznak vagyona van, nem jelenti azt, mintha az Egyház

kizsákmányolná az államot, de kifejezésre jut benne, hogy a magyar állam előtt Isten szolgálata nem lehet közömbös soha. Állam és egyház parallel úton haladnak, mindakettő az emberiség boldogulásán, a haza felvirágoztatásán munkálkodik s egyiknek sem lehet hű szolgája, aki a másikkal szemben nem teljesíti kötelességét. Nem igazán vallásos ember, aki nem áldozatkész hazafi s nem szereti hazáját igazán, aki az egyházat munkája kifejtésében gátolja vagy hátraszorítja.

Józan beszéd, értelmes igék, látszik, hogy olyan ember mondotta, akinek volt alkalmja meggyőződni róla, hogy a papivagyon a legnemesebb értelemben vett nemzeti missziót teljesít; iskolák, templomok, paplakok, kórházak, menhelyek alapja s ha valakinek fáj a másé, inkább fájjon az, amely nagyonis öncélú és korántsem a nemzeti lélek hasznosodását jelentő érték. Mert a papivagyon soha nem állott és ma sem áll a nemzeti erők gyarapodásának útjában. Lehetne hivatkozni egészen újkeletű megnyilatkozásra, amikor nagyonis illetékes tényező adta tudtára a kormányzat urainak, hogy ha kisemberek érdekéről van szó, a klérus tudni fogja, mi a kötelessége; de azt is tudjuk, ó, nagyon jól tudjuk, hogy a kisemberek érdekének hangoztatása legtöbbször önző tervek szegényes takarója, amely alól kivirít az igazi és alantas szándék. Egészen érthető, hogy illetékes és felelős tényezők körmére néznek minden népboldogítónak s nem engedik, hogy ebek harmincadjára kerüljön az a vagyon, amely most kizárólag katolikus közcélt szolgál.

Ezzel a kis kitérővel nem akartunk vitába szállani egy láthatatlan, de feltételezett ellenféllel, csak a papgyűlölet egy bőven buzogó forrására akartunk rámutatni. Feltárni akartuk a szomorú valót, hogy a papgyűlöletnek ebben a látványában sok derék ifjú meg-

torpan és visszariad annak a habitusnak magáraöltésétől, amely annyi gyűlölet és megvetés célpontja. Sokan nem is sejtik, hogy elég egy könnyelmű megjegyzés, egy fitymáló gesztus ahhoz, hogy valakiben megzápuljon a papi hivatás.

„A mi papunk!”

S milyen furcsán omolhat egy-egy lélekre az a fölényeskedő hangoskodás, amely gyakori jelenség szintén, ahogyan a klérus egy-egy rétegét kezelik itt-ott. Van, akinek csak a püspöknél kezdődik a pap, van, akinek csak a ragyogó szónoknál. Milyen sokszor hallani:

— Én szívesen meghallgatok egy neves szónokat, de a mi falusi papunkat ugyan nem hallgatom...

Álljunk meg egy szóra!

Mekkora igazságtalanság... Testvér, tudod te azt, mit jelent az, hogy falusi pap? Hogy milyen áldás a mi jó magyar népünkre? Van neked fogalmad arról, hogy Szent István bencéseinek ez, a falusi pap az egyenes folytatása!? Annak a bencésnek, amelyről *Liszt* Nándor olyan szépen énekel egy gyönyörű versében:

„Aludt a magyar föld, napfény se rezgett, feltúrte fején a fekete kámzsát és Pannóniában szántani kezdett. Kőből vert magtáron épült a tető, sarjadt a búza, mint csókból az élet: így lett a magyarból szántóvető. Nappal magyar szó, karikásostor, — éjjel zsolozsma, vívódás, imádság, fekete korbács és fehér kolostor. Szántott a földön, szántott a szíven. Karddal a kezében... festékkal, tollal, pergamentíráson, papirosíven. Rótta a barázdát arról, vagy erről, tiszai földken ekeszarváról, bakonyi cellában Hetumogerrül. Hiába csúfolták, üzték, nevették... Ami a szíven megérett gyümölcs, pálosok óvták, bencések vetették. Dalolva kergette ezer év nyarát; — két szegény nótása

volt a magyarnak: a dalos pacsirta, meg a cseri-barát...”

Sok szó esik a magyar falu felemeléséről! Jólesik hallani nagyszerű vallomásokat, amelyek megállapítják, hogy a magyar fajta sok hibázása mellett is tisztelettel és áhítattal kell nézni azt a józan és értelmes észjárást, a ravaszkodó és számító önzésnek azt a hiányát, azt a nemes és érző szívet, azt a lovagias-ságot és szilaj bátorságot, azt az egyenes, nyílt és becsületes jellemet, azt az idealizmust és minden szépért-jóért való lelkesednitudást, azt a nemesveretű kedélyvilágot, amely a magyarnak sajátja s amely ilyen keverésben és adagolásban a föld kereksege egyetlen népénél sem található meg. Gondoljuk csak el, mi lett volna ebből a magyar faluból, ha nem volna egy-egy lelkes pap, aki hivatott és rátermett védelmezője népének, aki fölvilágosítja, szervezi, védelmezi, naiv jóhiszeműségét kihasználni nem engedi. Szervez neki egyesületet, hitelszövetkezetet, fogyasztási boltot, dalárdát; nyújt neki jogvédelmet s kiragadja az ügynökök minden hájjal kikent szalamanderláncából; — s kiseprűzi portája tájáról az újkori „falukutatók” siserahadát.

S milyen igaztalan leszólni ezt a falusi papot! Szánalmas és mégis nevettető helyzet, amikor ehhez a falusi paphoz belépnek nagyképű törtetők s adnak neki leckét arról, hogy milyen irányban vezesse népet s hazafiságra akarják nevelni azt a papot, akinek reverendája ezer éve fürdik már a magyar róna szikrázó napsütésében és Szent István óta borul védelmezően a balsorstól annyira tépett drága magyar népre!

Jönnek nagyhangú okosak és gargarizálják: a mi falusi papunk prédikációja nekünk ugyan nem kell! Úgy fest ez a beszéd, mintha csak egy édesanyának mondaná neveletlen nagyfia: anyám, a maga főztje

nekem nem kell, bezzeg a vendéglő kosztja egészen más, mert ott tanult szakács állítja össze az étlapot... Pedig csak igazság marad, hogy tudhat egy tanult szakács sok mindent, mégis az anyánk főztje marad a legjobb örökre, — az ő-dagasztotta kenyér a legizesebb, az ő-sütötte kalács a legfoszlósabb, az ő-gyúrta pogácsa kívánczik legjobban a szánkba. Prédikálhat valaki úgy, akár egy földreszállott angyal, mégis a lelkipásztor gondoskodása a legértékesebb.

A falusi pap! Akinek egész élete itt folydogál el népe közepette. Egykori osztálytársai, akiket talán nem egyszer kisegített maga tudásával s frissebb értelmével, különféle méltóságok polcain vannak már s szürcsölgetik a kényelmes és melegebb élet fedezéke minden nyugalmát. Talán fiatalabb paptársai is melléhajtottak már s ékesítve különféle kegyekkel, egy-egy ünnepi alkalommal úgy virítanak, mintha csak a piros filkő lépett volna ki egy vadonatúj pakli kártyából, ő pedig jár népe előtt, s ha nagyhangú szólam szívensujtja néha, reáhull egy kopott imazsámolyra, lerakja Krisztus lábaihoz maga szent sebeit s egész életével példázza Arany János bölcs meglátását: „ha egy úri lócsiszárral találkoztam s bévert sárral, nem pöröltem, — félreálltam s letöröltem”... Ne merje bántani senki ezt a falusi papot, hanem emeljünk előtte kalapot s lesajnálás helyett keressük meg napbarnította, szentelt két kezét s nyomjuk reá hívő magyar lelkünk s katolikus szívünk meleg hálacsókját, mert ezt érdemli, nagyon megérdemli!

S ha magunk két látó szemével kell tapasztalnunk gyarlóságokat? Hallgassuk csak meg XI. Pius pápa szavait:

— Keveseknek bűne nem boríthatja homályba számtalan kitűnő papnak erénnyel, tudománnyal, valóságos buzgósággal, sőt vértanúsággal szerzett dicsőségét.

S gondoljunk ítélkezés helyett egy költői lélek finomveretű, szép írásának mélységeire, aki megénekelte a falusi papot:

„Dombon a templom. Papírvirágos és dohos-szagú. Az elhagyatott Krisztus csöndessége szúette oltár poros homlokáról — a pap szívéen is tövisszörű.

Ketten a dombon... A paplak is ily dohos-magányos, de ő a híd a Lélekvár előtt... És felmenőben meg kell, hogy tiporják őt is a földnek szúi: a hívők.

Csak áll a szent Vár... Virrasztó mécsse messze hivogat... És segít két hű keze a papnak — hegyre nem vágyó büntől szakadni — nyűtt-csizmás, rögtörő fáradtakat...

De őt nem kérdik: «Kapaszkodóban könnyítsünk neked? Fölkent a homlok, mégis meghajlik... Talán a terhünk rád-rakott fáját, talán a bűnünk verejtékez?»

Vagy szánja őt egy? Hogyha a lelke feljajdul néha s a bűnbocsátást ő is keresi? Nincs közel testvér, aki feloldoz s talán halálos sebét sem köti...

Csönd van a dombon. Magában áll a templom és a lak. Egymaga szolgál Krisztus-hercegnek s robotos népért elfogyó mécsként őt áll a dombon a falusi pap..." (*Veörös Michaëla.*)

Ne bánts a papot!

Érdemes ezeket a meggondolásokat szívünkre csurgatni s átérzve a felelősség súlyát, szeges gonddal vigyázni reá, hogy papokról való beszélgetésünk mindig olyan legyen, hogy hallatára minden frissen serkedő hivatás erősödjék meg. Milyen másképpen beszélnek a papról az írek! Ha egy családban sarjad hivatás — s milyen bőven sarjad! — örömben úszik az egész rokonság. De ott nem is hall egy ifjú gyázó szót papról, csak magasztaló és tisztelettel teli-

tett megnyilatkozásokat. Szinte közmondásos, ahogyan az írek beszélnek papjaikról.

Egy história szerint Newyork egyik utcáján hirtelen rosszul lett valaki. Szívéhez kapott:

— Jaj, végem van! Hol itt egy kórház?

Azt mondja neki egy bennszülött:

— Hogy hol itt a legközelebbi kórház, hirtelenében nem tudom. De itt van mellettünk egy ír katolikus ember. Szidja csak előtte hangosan a papokat s biztosítom, hogy két perc múlva kórházban lesz...

No, ennyire azért mégsem kell menni, de minden katolikus embernek lovagi kötelessége, hogy Krisztus papjának védelmére keljen. Ha sokan gyűlölnék bennünket, — nem személyi gyarlóságok miatt, amelyek sajnos, vannak, — a viszonzosság kedvéért úgy van rendjén, hogy a hűséges lelkek védelmezzenek bennünket, — nem egyéni jótulajdonságaink miatt, amelyek talán nincsenek, hanem kizárólag reverendánk miatt, amely Krisztus testőrségének egyenruhája. A magyar ember amúgy is régen vallja már:

— Ne bánts a papot, mert megbánod azt a napot, amelyiken bántod a papot!

Igy fog beérni sokak lelkében a hivatás vágya és megvalósul a szentelés tényében s lesznek ezek meg ezek az Úr Jézus kisbojtárjai, a Jó Pásztor nyájának hűséges őrizői, védelmezői, örök életre elsegítői.

Irány: az oltár!...

Az Egyház kérése ez: adjatok papokat! Szép az a lendület, amellyel az újabb időben derék és ügybuzgó civil urak, sőt egész testületek is belevetették magukat a templomépítés gondjaiba. Mit ér a templom, ha hiányzik belőle a legszükségesebb belső felszerelés: a pap?!

Komárom városa valamikor régen küldöttséget me-

nesztett az akkori kultuszminiszterhez, Trefort Ágostonhoz. Meszlényi Gyula plébános, a későbbi szatmári püspök vezette a küldöttséget, amely új iskolát kért a minisztertől. A miniszter kilátásba is helyezte, de kérte, hogy a belső felszerelést adja hozzá a város. Mire Meszlényi újra előlépett és azt mondotta:

— A komáromi jó magyar asszonyok nevében ezennel megígérem, hogy az iskola legszükségesebb belső felszereléséről, a gyerekekről, gondoskodni fognak.

Nincsen nagy panasz a mi híveink áhítatára. Egész vidékek vannak, ahol a határ tele van útszéli kereszttekkel. Egyik-másik kőből s talapzatán ékes felírás:

— Állj meg, vándor! Ezt a keresztet állíttatta Boddors Bálint és neje Cseppentő Katalin...

Szép! De mennyivel szebb, amikor egy papnak lelkébe láthatatlan kezek szövik bele a nagyszerű szavakat:

— Ezt a jó lelket Krisztusnak nevelte, pappá-imádkozta Dobos Gergely és neje...

Megható adományok mennyi nyoma látszik egy-egy templomban! Gyóntatószék, színes ablak, Mária-szobor, rajta, vagy alatta kis tábla, amely hirdeti, hogy egyesek vagy testületek ajándéka. Szép! De mennyivel szebb volna, ha ezen felül papi lelkekbe is beleszőhetnék láthatatlan kezek, hogy ezt a papot a szemináriumi évek alatt neveltette egyesek, vagy valamely testület áldozatkészsége... Milyen sok házaspárnak nincsen fiúgyermeke, pedig ha volna, adná papnak, nagyon is boldogan. Mennyire üdvösséges tett volna, ha ilyenek alapos családi tanácskozás után bekopogtatnának a plébános úrhoz:

— Lelkiatyám, kérem, jelentse be a legközelebbi szemináriumban, hogy egy kispap neveltetéséhez boldog örömmel segítséget nyújtok...

De ennél mindnél több, ha valaki a maga gyermekét

nyújtja szívesen, mihelyt észreveszi, hogy az Úr az ő fiát is kiválasztotta. Ne sajnálja senki! Azt mondja Szent Pál: akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk. Aki más jogos tulajdonára kezet vet, tolvaj a neve. Jaj annak a szülőnek, aki nem adja át Istennek gyermekét, ha egyszer Ő kiválasztotta.

Az emberek pap után esengenek. Mit ér a hívő-sereg pap nélkül? Annyit, amennyit a kard pengéje markolat nélkül. Egy tekintet a világ arcára s észrevenni menten, hogy itt minden szörnyen össze van borulva. Beszélnek gazdasági válságról, éhező tömegekről, jogtól megfosztott osztályokról, közben pedig elfelejtik, hogy az emberiség tartó oszlopa, a lélek roppant meg. Ki fogja a világot talpraállítani? A pénzvilág irígyelt nagyjai? Nem. A lángelmék egetverő tehetsége? Nem. Milliós hadseregek hősi tettei? Nem. Mindezek lehetnek értékek, legkivált érték, a hősi tettek sorozata, a honfibátorság halálmegvető lendülete, akinek nem drágább rongy élete, mint a haza becsülete, — de világmentésben egy a szakértő: a mi Urunk Jézus Krisztus! S ki fogja a világnak Krisztust elvinni? Az új világ hivatásos, bátor, tüzeslelkű, értelmes, leleményes, önmagát feláldozni kész, lelkiességgel bélelt papja.

Krisztus így verbuváll

Érdemes kissé elidőzni Szent Márk evangélista egyik remek beszámolójánál. Krisztusról beszél s elmondja, hogy amint kiment az útra, eléje futván egy ifjú, térdenállva kérde őt:

— Jó Mester! Mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem?

Mire elsorolja néki, hogy melyek a parancsok és felhívja:

— Tartsd meg a parancsokat!

Amaz újra kérdez:

— Mindezeket megtartottam serdülő korom óta, minek híjával vagyok még?

Jézus pedig rája tekintvén, megszereté őt és mondá neki:

— Egynek híjával vagy! Menj, add el, amid van, oszd szét a szegények közt és kincsed lesz a mennyben, azután jöjj, kövess engem!

Rövid a történet, pár mondat az egész, de veszed-e észre, hogy milyen mélytűző lelkiesség izzik bennel? Hány meg hány ifjú van, akit — rátekinvén — szintén megszerete az Úr és szólít is a lélek nyelvén: jer, kövess engem! S erre a hívó szóra indulnia kell mindenkinek. Térdreomolva imádkozni, kérni, hogy jól kiszűrhezzük, csakugyan Krisztus szava-e, amelyet hallunk, s ha úgy érezzük, hogy igen, engedelmeskedni kell haladéktalanul.

Minden szülő érezze magát újkori Ábrahámnak, akitől Isten talán egyetlen gyermekét kéri, hogy áldozza neki s ne legyen senki, aki sajnálná ennek az óhajnak teljesítését. Mindannyian fontolják meg az Üdvözítő halálosan komoly szavát:

— Aki atyját, vagy anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó hozzám, — és aki fiát, vagy leányát jobban szereti, szintén nem méltó hozzám...

A hívottak lelkét pedig hassa át a Krisztus családjához tartozhatás édes boldogsága s találjanak erőt és bátorítást, vissza nem rettenő kitartást az Ő ígéretében:

— Aki életét elveszti énérettem, megtalálja azt s ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is, mert megtiszteli őt Atyám!

A modern idők papjára nagy feladat vár! Éhes, elalélt lelkek várnak már reá. Hogy híd legyen Isten és ember között s hogy hidat verjen a nyomortanyák és a palotasorok közé; az emberi gögös értelem fel-fuvalkodottsága és a dogmák minden idők divatos

változását megálló valósága közé; a barakok, meg a mulatók közé; a koldústarisznya és a Wertheim-szekrény közé. A pap feladata, hogy megcsinálja a közjátékot a forradalmi induló vérpezsdítő dallama, meg a bűnbánati zsoltár szelíd melódiája egybekapcsolására.

Ezért kötelessége mindenkinek megszívlelni a Zsol-táros szavát: hodie, si vocem ejus audieritis... ha pedig az Ő hangját halljátok akár ma, meg ne keményítsétek szíveteket!... Hogy megteljenek a papnevelők az oltárhoz készülő ifjakkal s folytatódjék bennök az Udvozító Krisztus megváltói tevékenysége!

